

повинна бути сформована за принципом системного підходу і включати всі можливі взаємопов'язані елементи впливу на надходження інвестицій у регіон [2].

Крім того, вона повинна відповідати принципу реальності, це значить бути сформованою таким чином, щоб її можна було впровадити в реальну практику, тобто щоб вона не носила занадто загально теоретичний характер.

Таким чином, на нашу думку найпріоритетнішим шляхом розвитку регіональної економіки є впровадження ефективної реальної інвестиційної політики в регіонах із залученням коштів як іноземних, так і внутрішніх інвесторів.

- Література:** 1. Біла С.О. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості/ С.О. Біла. Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
2. Гордієнко Т. М. Пріоритетні напрями розвитку регіональної економіки / Т.М. Гордієнко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbu.gov.ua>
3. Завадських Г.М. Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку регіонів / Г.М. Завадських. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbu.gov.ua>

КЛАСТЕРНИЙ МЕХАНІЗМ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ДЕПРЕСИВНИХ РЕГІОНІВ

Паніж Ю.С., к.е.н., доцент кафедри менеджменту виробничої сфери, Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна

У розвинутих економіках для стимулювання розвитку економіки регіонів широко використовується кластерний механізм. Слід зазначити, що на відміну, від наукового методу кластеризації, який дозволяє згрупувати певні об'єкти, наприклад, регіони, за обраною ознакою, кластерний механізм передбачає розробку теоретико-методологічних засад формування, функціонування та ліквідації кластерів, як комплексних територіально-виробничих утворень.

Проблема обґрунтування концептуальних засад розробки кластерних механізмів для стимулювання розвитку депресивних територій має особливу актуальність для України, оскільки, на відміну від ЄС, у нашій державі відсутні спеціальні законодавчі документи, які регулюють питання утворення, діяльності та ліквідації кластерів.

Сталий регіональний розвиток можна трактувати як такий, що супроводжується загальною позитивною динамікою основних економічних, соціальних та екологічних показників протягом декількох економічних циклів. Тобто під час економічного підйому повинні бути створені умови для того, щоб майбутній спад не мав ознак кризи та не був довготривалим. У той же час, протягом спаду повинні бути створені такі умови у регіональній економіці, завдяки яким майбутній підйом буде більшим за попередній.

Отже, ефективним механізмом стимулювання розвитку депресивних регіонів є формування територіально-виробничих кластерів. За своєю сутністю кластер є об'єднанням декількох підприємств або інших економічних суб'єктів, кооперація яких має певні економічні переваги.

Серед економічних переваг кластерного механізму слід виділити ефект масштабу, при якому значно знижуються витрати на виробництво одиниці продукції та послуг; ефект

кооперації, при якому знижуються трансакційні витрати на пошук та встановлення домовленостей між економічними контрагентами; ефект близького розташування, внаслідок якого знижуються транспортні витрати, покращується логістика у регіоні в цілому.

Однак, виникає проблема, як сформувати та спроектувати ефективний кластер на території депресивного регіону, економіка якого перебуває у стані стагнації, адже в основі кластеру знаходяться підприємства і результатом кластеру є виробництво продукції або послуги. У той же час депресивний регіон характеризується моноструктурною економікою, відсутністю підприємницької ініціативи, ринку праці тощо. У такому випадку потребують обґрунтування теоретико-методологічні засади формування кластерів на депресивних територіях України.

У теперішній час найбільш розповсюдженою формою кластерів є утворення територіально-виробничих об'єднань, в основі яких знаходиться єдиний виробничий ланцюг. Тобто такий підхід можна назвати послідовним. Підприємства та окремі економічні індивіди групуються у кластері, утвореному на основі послідовного підходу, за ознакою приналежності до процесу виготовлення певного виду продукції або послуг.

Справедливою буде критика такого підходу, якщо його розглядати в контексті стимулювання розвитку депресивних регіонів. Адже для того, щоб налагодити виробничий ланцюг принаймні одного виду продукції та послуг, необхідно утворення багатьох підприємств одразу, що тягне за собою необхідність формування відповідної матеріальної та фінансової бази кластеру.

На відміну від послідовного підходу, найбільш ефективним може виявитися паралельний підхід до утворення підприємств та групування їх у кластер, в результаті застосування якого територіально-виробничий кластер депресивного регіону матиме поліструктурну спрямованість. У такому кластері підприємства об'єднуються не за принципом приналежності до одного виробничого ланцюжка, а за принципом приналежності до єдиної матеріально-технічної бази, на якій може бути здійснено виробництво одразу декількох видів продукції або послуг.

Таким чином, можна зробити висновок, що поряд з компенсаційними інструментами фундаментальним механізмом забезпечення поступального розвитку регіональної економіки, особливо в умовах загрози виникнення кризових явищ, є формування опорного регіонального каркасу територіально-виробничого кластеру, у якому б створювалася додана вартість регіональної економіки та формувалося фінансове підґрунтя для забезпечення сталого соціально-економічного та екологічного розвитку на основі постійних трансформаційних процесів.

ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

*Плинокос Д.Д., аспірант, Кіровоградський національний технічний університет,
м. Запоріжжя, Україна*

Сучасний розвиток світової економіки сприяє стрімкому розвитку науки і освіти. Особливу зацікавленість викликають питання пов'язані з міжнародною мобільністю нових технологій, науковців, студентів. Підвищується роль інформації та знань, виникають нові ринки та послуги орієнтовані на інтелектуальну та інноваційну складову.